

SLOW MOMENTS

U příležitosti jarní výstavy *Současná realistická malba* v Galerii Černá labuť si v rubrice **SLOW MOMENTS VI.** povídá Danuše Siering s majitelem sbírky obrazů Pavlem Feiglem a s vystavujícími malíři Janem Uldrychem a Markem Slavíkem. Tento rozhovor je nejen ódou na profesora AVU Zdeňka Berana, na kterého jeho žáci s obdivem vzpomínají, ale i zajímavým příběhem majitele sbírky – člověka, který prošel před pár lety životní i ekonomickou krizí, a přesto dnes vlastní významnou sbírku obrazů a je také majitelem jednoho z nejuznávanějších obchodů Art Deco v Praze.

Prof. Zdeňek Beran a Ing. Pavel Feigl

Známe se asi 10 let. Téměř po celou tu dobu jsme se potkávali v jednom domě – on tam měl firmu, já byt. Děлил nás pouze strop jednoho patra, jen tři metry. Snad i proto jsem někdy měla pocit, že k sobě máme blízko.

Byl trojský elegán. Vždy upravený, jako by právě vyskočil z titulní stránky luxusního časopisu. A život si uměl užívat plnými doušky. Když jednou při společné kávičce přehodil nohu přes nohu a pohledem ukázal na své nové boty z kůže úhoře, s opatrností v hlase jsem poznamenala: „Pavle, ty boty jsou úžasné, ale neměl byste přece jen začít trochu

šetřit a myslet na zadní kolečka?“ *Znám dost lidí, kterým se zhroutil hrad z písku ze dne na den.* Jeho široký úsměv vidím dodnes. „Ale Danuše, já žiju teď! Já si chci užít tento okamžik!“

S hrdostí mi ukazoval každé nové auto. Vlastně to ani nebyla hrdost, spíš obrovská radost. To byly vzácné okamžiky, kdy se uměl radovat jako malé dítě. Na jednu společnou projížďku si dobře pamatuji. Pracovala jsem na zahradě a on, odcházející po práci domů, mě uviděl a zvolal:

„Pojďte se podívat, mám nové auto!“

„Nemůžu, sázím fazole.“

„Ale jen pojďte, je to mé první ferrari!“

„Jo, půjdu, ale až dosázím, za chvíli bude tma.“

Stál celou dobu vedle mě, trpělivě čekal a přitom básnil o svém novém úlovku. Zářil, když otevřel kapotu auta a ukázal mi jeho útroby. Přiznám se, dodnes jsem neslyšela zvuk motoru, který by byl více sexy než tento. A vsadím se, že jsem byla jediným spolujezdcem, který v jeho nablýskaném autě seděl v zahradním oblečení a bagančatech, na která se ještě lepila hlína.

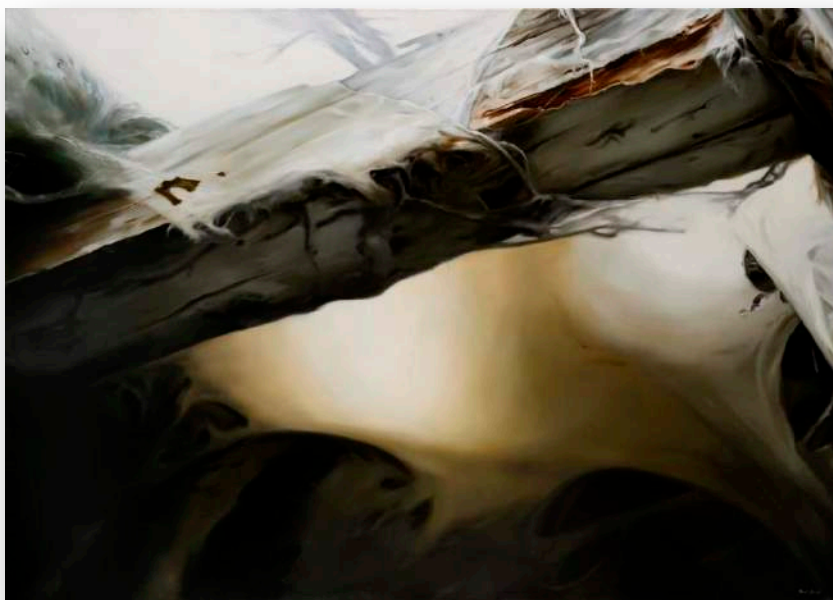

Byl trojský elegán

Postupem času si začínal stěžovat. Lidé už nejsou tak spolehliví, nedodrží slovo, plácnutí rukou už nemá žádnou váhu. Snad i jeho počáteční důvěra ve spravedlnost a etiku v podnikání sehrála svoji roli. Existují pády, které jsou střemhlav. Vizáž jeho obličeje se změnila, stejně jako slovník. Nakonec nadával na všechno, na všechny, na sebe i na mě. Ty svoje rady o pozitivním myšlení si můžu strčit někam. Z nich se prázdná kapsa nenaplní. K tomu přišlo zranění nohy... Když je duše neklidná, tělo se brání po svém.

Ale nedal se. Spálil mosty a začal se aktivně věnovat tomu, co po celou dobu, co ho znám, bylo jeho velkým koníčkem – historickým obrazům a starožitnému nábytku.

Že je dnes majitelem obchodu Art Deco na nejlepší adrese v Praze a právě u nás v Galerii Černá labuť vystavuje obrazy ze své soukromé sbírky, je pro mě velkým potěšením. A zároveň důkazem, že i z té nejtemnější situace existují únikové cesty. Jak říká můj syn: „Mama, neznám ani jeden tunel, který končí ve slepé uličce.“

*Marek Slavík: Trám II.
Olej na plátně 145x180 cm*

Jeho SMS byla krátká: Beran návštěvy nepřijímá. Moje taky: Nevadí, popovídáme si my dva.

A tak spolu sedíme v útulné hospůdce. Mám opět možnost prohlédnout si ho zblízka. Přibylo pár vrásek, ale působí vyrovnaně. Napadá mě otázka, kterou jsem mu za těch deset let nepoložila ani jednou – kdy se vlastně začal zajímat o umění?

Feigl: „Když jsem chodil na střední školu, byl jsem zamilovaný do mámy mé spolužačky. A ona měla doma šavli, po které jsem strašně toužil... ona mi ji však nechtěla dát. Až jednou mi ji darovala k Vánocům; do dneška ji mám. A tehdy jako by se ve mně začalo něco lámat – ta šavle to rozsekla. Po revoluci, když jsem vydělal první peníze, koupil jsem si k ní další šavle. Obecně tak u mě vznikl vztah k něčemu starému. A to už cesta k historickým obrazům nebyla daleko.“

Jak se ale vyvíjela cesta od starých obrazů k moderně? A proč právě realismus?

Feigl: „Já jsem nikdy neměl vztah k abstrakci. Na realistické malbě – ať historické či moderní – je vidět dřina těch malířů. Když realistický malíř udělá chybu, je to hned vidět. Ale na té abstraktní kompozici to není ani poznat. Před rokem jsem se náhodou potkal se Zdeňkem Beranem. To byl pro mě rozhodující zážitek – ten večer jsem si od něj koupil tři obrazy! Hned na to jsem si na wikipedii našel Beranovy žáky a kontaktoval jsem je. Pár mi neodpovědělo vůbec, pár stylem, že je skoro obtěžují. A ti, co mi odpověděli normálním způsobem, jsem navštívil a hned jsem koupil. S pěti žáky do dneška spolupracuji a kupuji věci, co se mi líbí.“

*Marek Slavík: Nezvládnutá sebereflexe
olej na plátně 200x175cm*

Zní to všechno pěkně a jednoduše. Snad právě proto mě zajímá, kde vidí rozdíly mezi svým dřívějším životem v businessu a současným v umělecké oblasti. Odpovídá klidně, bez emocí.

Feigl: „Něco vám to vezme, něco vám to přidá. Vezme vám to sociální jistoty a přidá vám to nějaký morální intelektuální nadhled. Dnes nemám tolik peněz, ale zase vím, že se z toho nezblázním. Tehdy jsem se setkával hlavně s podnikateli, kterým jsem se chtěl vyrovnat: ten měl lepší auto, ten byl bohatší, ten měl to a ten zase ono...“

Cítil jste tehdy, že vás to neobohacuje?

Feigl: „Ne, necítil. Tehdy to byla ta správná cesta; bylo to trendy.“

Můžete tedy porovnat své pocity tehdy a dnes?

Feigl: „Tehdy jsem byl jeden ze statisíce podnikatelů, nevýznamný, s většími penězi. A dneska jsem s menšími penězi významný mezi lidmi v menší společnosti, kteří rozumí umění.“

A co má větší hodnotu?

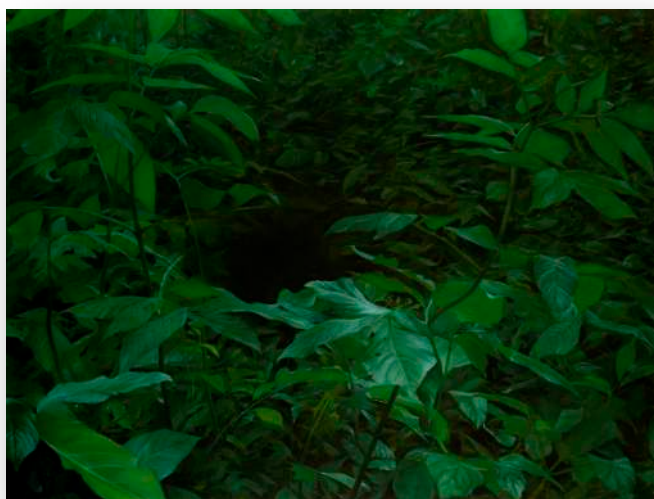
Feigl: „Na to se nedá odpovědět. To nejde... Žijeme ve společnosti, kde je hodně lidí, co mají mozek, ale nemají peníze. A hodně jich je skutečně bohatých, avšak někteří z nich nemají mozek, morálku a někdy ani duši. Sociální intelekt je pro ně neznámé slovo... Ale můžu být teď více svůj; nemusím se přiklánět k nějakým názorům, které mi nevyhovují. A to je svoboda.“

Ale já myslím, že ta svoboda chutná lépe, ne?
Nad odpovědí chvíli uvažuje.

Feigl: „Někdy jo, někdy ne.“

Vaše názory se dost změnily. Myslíte, že této změny si všimli i lidé kolem Vás?

Feigl: Každý mě nějak vidí, ale jsem to opravdu já? Člověk se vyvíjí a musí si tím vším opravdu projít, aby vše řádně pochopil. Pokud člověk životem neprochází a jen jej okoukává u jiných, nemůže se k tomu řádně a poctivě vyjádřit. Budou to jen domněnky a spekulace. Když se vyjádří k tomu, co prožije, tak je to reálné konstatování... a do jaké míry to umí pochopit druhí, k tomu se nemůžu vyjádřit.

*Jan Uldrych: Bez názvu 2011
akryl a olej na plátně 200x145cm*

„Vítáme našeho sběratele a teď i vystavovatele!“ S těmito slovy a úsměvem na tváři k nám přisedají **Jan Uldrych a Marek Slavík**. Mladí hoši s bystrými očima. Jejich výraz říká, že vědí, co v životě chtějí. Síla, kterou u dnešních mladých lidí pozorují stále častěji. Naštěstí. Omlouvám nepřítomnost jejich profesora; upadl a má zraněnou nohu. Ale ráda bych, kdyby zůstal s námi aspoň duchem...

*Jan Uldrych: Šiva
akryl a olej na plátně 100x150cm*

Na co byste se ho zeptali, kdybyste teď měli možnost s ním mluvit?

Uldrych: „Jak se má? Jak mu je, jak se cítí zdravotně. A jestli maluje a co maluje. A hlavně, jak se má po tom, co skončil na katedře. Protože myslím, že to pro něj byl zásadní přerod. On do toho ateliéru dal celou svou energii a teď ho předává Meinerovi.“

Slavík: „Já si myslím, že to do jeho výukové linie musel být velký zásah, když jeho ateliér, který budoval desítky let, teď převezme člověk, který vůbec v jeho tradici nepokračuje, smete to celé ze stolu. A nastolí teď malbu, která je srovnatelná s ostatními ateliéry. Myslím, že toto ho muselo zarmoutit. Když Meiner tu Beranovu katedru přebíral, byl jsem tam náhodou na jednom mítingu, a tak jsem se ho ptal, co zajímavého a zásadního přináší, když přebírá tento ateliér s tak obrovskou tradicí. A on si stoupl a řekl: ‚Přináším sebe.‘ A já řekl, že děkuji, že nemám dalších otázek.“

Feigl: „Ale Beran má hodně žáků, kteří ho intelektuálně a řemeslně následují. Na jedné straně jsem vlastně rád, že to skončilo, protože jeho žáci jsou jediní, kteří to budou umět takto dělat. Pokud neuhnou někam úplně jinam, zůstane těchto dvacet let jako vzácné období.“

Jaký byl Beran jako učitel?

Uldrych: „S Beranem bylo těžké bavit se z očí do očí. Člověk musel být velmi citlivý k tomu, co říká. On byl vždycky trochu zahalený tajemstvím. Někdy nic neřekl a já přesto věděl, že je spokojen. A někdy nic neřekl a já přesto věděl, že je nespokojen. Stačilo půl roku a dalo se to u něj vycítit. Ale nechával nám obrovskou svobodu...“

A jako člověk?

Uldrych: „Beran je hrozně hodný člověk, ale dnes ho převálcují lidi, kteří toho třeba tolik neumí, ale mají za sebou jakési zázemí – kamarády, finančníky... A Beran je podle mě člověk, který než by šel s nimi do střetu, tak raději ustoupí. Já budu vždycky kopat za Berana. Mám k němu i spoustu výtěk, jako on určitě má i ke mně. Ale dal bych za něj ruku do ohně.“

Chápu realismus jako něco zřetelného a jasného, ale dá se v realismu namalovat i to, co nevidíme?

Uldrych: „Teda mě zajímá především právě to, co není vidět. A snažím se to vyjádřit pomocí těch reálných prvků, které znám.“

Slavík: „Namalovat se dá úplně všechno. Jen každý to cítí jinak.“ *Souhlasím, vždyť realita je nepravděpodobná.*

Při další skleničce vyzvídám, zda existuje něco, na co se malíři zatím netroufli zeptat svého sběratele. Uldrych se lišácky usměje a bez rozmýšlení ze sebe vysype: „Já bych se chtěl projet nějakým vaším fárem!“ Feigl viditelně ožívá: „Já jsem svůj život žil dost divoce. Teď už vypadám,

ano, jsem takový uklidněný. Ale kdybych znova zatáhl, tak mě málokdo bude stíhat. Ale to ferrari mi nic nedalo. Protože to je fakt nebezpečná věc. Jiná auta v 7000 otáčkách končí, to ferrari teprve začíná. Můžete ho točit do 10 000.“

Slavík suše doplní: „Tak to kdybych já vytočil svoje auto do 7000, tak jedu bez motoru.“ Feigl znalecky: „Ferrari je pro lidi, kteří jsou vyzrálí, protože to auto svádí. Jsem rád, že jsem to přežil.“

Dozvídám se, že za jeden rok už má ve sbírce asi 30 obrazů od Beranových žáků. Co kdybych se zeptala, zda se nebojí, že bude-li tímto tempem pokračovat, jeho právě narozený syn bude možná na stará kolena nedůstojně vyjednávat s městem, kterému bude ochoten darovat sbírku obrazů svého otce. Ale neptám se ho na to. Jeho odpověď totiž znám: „Ale Danuše, to mě vůbec nezajímá, já žiju teď! Já si chci užít tento okamžik!“

únor/2013
dsiering@gmx.net

*Jan Uldrych: Bez názvu 2011
akryl a olej na plátně 200x150cm*

Další články z rubriky SLOW MOMENTS najdete na www.dumcernalabut.cz